

**PEDAGOGIK TA'LIM JARAYONIDA O'QITUVCHINING
ZAMONAVIY AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN SAMARALI
FOYDALANISHI**

Muallif : Shahrizabz davlat pedagogik instituti pedagogika fakulteti

boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 4- kurs talabasi

Fayziyeva Muqaddas Akbar qizi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy axborot texnologiyalarini pedagogik ta'limda samarali qo'llashning ahamiyati, afzalliklari, muammolari va strategiyalari o'rganiladi. Ushbu texnologiyalarning ta'lim berishni, o'quvchilarning faolligini, o'qituvchilar malakasini va umumiy ta'lim natijalarini qanday yaxshilashiga e'tibor qaratiladi. Shuningdek, axborot texnologiyalarini o'qitish amaliyotiga qo'llashdagi muammo va takliflar yoritilgan.

Kalit so'zlar : Zamonaviy axborot texnologiyalari, pedagogika, raqamli ta'lim, o'qituvchilar va ularning malakasini oshirish, elektron ta'lim, aralash ta'lim, o'qitish texnologiyasi .

Kirish

Bugungi kunda ta'lim tizimi jadal rivojlanmoqda va bu jarayonda zamonaviy axborot texnologiyalarining o'рни beqiyosdir. O'qituvchining o'z kasbiy faoliyatida raqamli vositalardan foydalanishi nafaqat dars samaradorligini oshiradi, balki o'quvchilarning bilimga bo'lgan qiziqishini ham kuchaytiradi.

Pedagogik ta'limga AKT (Axborot va kommunikatsiya texnologiyalari) integratsiyasi raqamli savodxonlik, hamkorlik, tanqidiy fikrlash va o'z-o'zini boshqarish kabi 21-asr ko'nikmalarini rivojlantirish uchun juda muhimdir. Ta'lim tizimlari kompetensiyaga asoslangan yondashuvlarni qo'llaganligi sababli, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish ta'lim usullarini ta'lim natijalari bilan uyg'unlashtirishda markaziy o'rinni egallaydi.

Materiallar va uslublar

Ushbu ilmiy maqola uchun tadqiqotlar pedagoglarning ta'lim jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalaridan samarali qo'llashning ahamiyatiga qaratiladi. Tadqiqot quyidagi materiallar va metodlardan foydalangan holda amalga oshirildi:

1. Nazariy manbalarni tahlil qilish:

Pedagogika faniga doir o'quv qo'llanmalar, axborot kommunikatsiya texnologiyalari va ularning samaradorlik darajasi o'rganildi. Ayniqsa, pedagogik mahorat, pedagogning burch va mas'uliyatlari, vazifalariga qo'yilgan talablar asos qilib olindi.

2. Pedagogik kuzatuv:

Shahrisabz shahri va tumanidagi i bir nechta umumta'lim maktablarida pedagoglarning darslari jarayoni kuzatildi. Dars jarayonida o'qituvchining AKT savodxonligi, ulardan dars jarayonida samarali foydalanishi va o'quvchilarning bunga bo'lgan munosabati qayd etildi.

3. Amaliy jarayon va tahlili:

O'qituvchi va o'quvchilar o'rtasidagi muloqot, ularning o'zlashtirish darajalari, o'qituvchining yetkaza bilish qobiliyati, zamonaviy texnologiyalardan foydalana olishi o'rganildi.

4. So'rovnoma va suhbatlar o'tkazish:

Boshlang'ich sinf o'qituvchilari va metodistlar, bir guruh o'qituvchi rahbarlar bilan suhbatlar o'tkazilib maktab ta'lim muhiti, zamonaviy texnologiyalarning qay darajada o'zlashtirilganligi va bu jarayondagi muammolar, o'quvchilar bilan ishlashda samarali deb hisoblangan uslublar to'g'risida ma'lumotlar yig'ildi.

Pedagogik ta'limda axborot texnologiyalarining o'rni

Zamonaviy axborot texnologiyalari muhitida didaktika, zamonaviy axborot texnologiyalaridan faol foydalanish orqali bilimlarning samarali o'zlashtirishga yo'naltirilgan o'quv faoliyatining keng jabhali turlarini salohiyati, axborotni qabul qilish va o'zlashtirish qobiliyatlariga bevosita bog'liq bo'lmoqda. Elektron resurslarining afzalliklari qatoriga axborotlarning jamlanganligi, ko'rgazmaliligi, ya'ni turli xil taqdim etish imkoniyatlariining mavjudligi, animatsiyalardan foydalanganligi, ta'lim-tarbiya oluvchilarning yoshi va fiziologik xususiyatlariga mos

axborotlarni taqdim etib borish jihatlarini kiritish mumkin. Bu o'quvchilarda ijodiy fikrlashni, tarbiyaviy ko'nikma va malakalarni rivojlantirish orqali resurslarni har tomonlama chuqur o'zlashtirilishiga imkoniyatning mavjudligi bilan alohida ahamiyatga ega.

MIT o'quv-ta'lim jarayonining har bir bosqichida hal qiluvchi rol o'ynaydi:

O'quv dasturlarini ishlab chiqish: Raqamli resurslar va dasturiy ta'minot dinamik va moslashtirilgan o'quv dasturlarini yaratishga yordam beradi.

Yo'riqnoma: Aqlli doskalar, interaktiv kontent, simulyatsiyalar va multimedia taqdimotlari kabi vositalar o'qitishni boyitadi.

Baholash: Onlayn viktorinalar, avtomatlashtirilgan baholash tizimlari va tahlillar talabalarning muvaffaqiyatini samarali kuzatish va baholashga yordam beradi.

Aloqa: Zoom, Microsoft Teams va Google Meet kabi platformalar real vaqtda o'zaro ta'sir va hamkorlikda o'rganishni qo'llab-quvvatlaydi.

Professional o'sish: O'qituvchilar global hamjamiyatlarga, onlayn kurslarga va ta'lim veb-seminarlariga kirish huquqiga ega bo'lib, umrbod ta'limni osonlashtiradi.

Pedagogik ta'lim ushbu texnologiyalarni nafaqat vosita sifatida, balki samarali o'qitishning ajralmas tarkibiy qismlari sifatida ham qamrab olishi kerak

Pedagogik ta'limda zamonaviy axborot texnologiyalarining afzalliklari

Ishtirok etish va motivatsiyani yaxshilash

Raqamli vositalar passiv o'rganishni faol tadqiqotga aylantirishi mumkin. O'yin platformalari va interaktiv kontent (masalan, Edmodo, ClassDojo, Kahoot) o'quvchilarni rag'batlantiradi va ularning qiziqishlarini qo'llab-quvvatlaydi.

Turli xil ta'lim uslublarini qo'llab-quvvatlash

Vizual, eshitish va kinestetik o'quvchilar multimediya va interaktiv kontentdan foyda oladi. Bu inklyuzivlikni va tabaqalashtirilgan ta'limni rivojlantiradi.

Haqiqiy vaqtda fikr-mulohazalar va ma'lumotlarni tahlil qilish

Texnologiya zudlik bilan fikr-mulohaza bildirish imkonini beradi va o'quvchilarga ta'lim strategiyalarini moslashtirishga yordam beradi. O'qituvchilar

ishlash ma'lumotlarini kuzatishi va shunga mos ravishda ko'rsatmalarni moslashtirishi mumkin.

Global resurslarga kirish

Raqamli kutubxonalar, MOOCs (Massive Open Online Courses) va ochiq ta'lim resurslari (OER) yuqori sifatli kontentga kirishni kengaytiradi.

Vaqt va resurslardan samarali foydalanish

Baholash yoki davomatni kuzatish kabi avtomatlashtirilgan boshqaruv vazifalari o'qituvchilarga ko'proq o'quvchilarning o'zaro munosabati va darsni rejalashtirishga e'tibor qaratish imkonini beradi

Zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishdagi muammolar

Infratuzilmaning etishmasligi

Internetga kirishning etarli emasligi, raqamli qurilmalarning cheklanganligi va elektr ta'minotining etarli emasligi ko'plab muassasalarda, ayniqsa rivojlanayotgan mintaqalarda keng tarqalgan.

Cheklangan raqamli savodxonlik

Ayrim pedagoglar zamonaviy ta'lim vositalaridan samarali foydalanish uchun zarur texnik ko'nikmalarga ega emaslar.

O'zgarishlarga qarshilik

An'anaviy pedagogik tafakkur texnologiyani kuch beruvchi emas, balki buzuvchi sifatida ko'rishi mumkin.

Kiberxavfsizlik va ma'lumotlarning maxfiyligi

Raqamli platformalardan ko'proq foydalanish talabalar ma'lumotlarini himoya qilish va onlayn xavfsizlik bilan bog'liq tashvishlarni keltirib chiqaradi.

Moliyaviy cheklovlar

Ilg'or texnologik vositalar va dasturiy ta'minotning yuqori narxi integratsiyaga to'siq bo'lishi mumkin.

Yechim va natijalar

O'qituvchilarning malakasini oshirish va malakasini oshirish

Muntazam ravishda AKTga yo'naltirilgan o'quv dasturlari muhim ahamiyatga ega. Bular amaliy seminarlar, tengdoshlarning maslahati va o'z-o'zidan ishlaydigan onlayn modullarni o'z ichiga olishi kerak.

O'quv dasturlarini moslashtirish

Texnologiya pedagogik maqsadlarga mos kelishi kerak. Ta'lim dizayni faol o'rganish va ko'nikmalarni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash uchun raqamli vositalarni birlashtirishi kerak.

Aralashtirilgan ta'lim modellari

An'anaviy sinf usullarini onlayn resurslar bilan birlashtirish moslashuvchanlik va boyitilgan o'rganish tajribasini taqdim etadi. Aytilgan sinf modeli bunga misoldir.

Institutsional yordam va yetakchilik

Maktab rahbariyati texnologiya investitsiyalariga ustuvor ahamiyat berishi va texnik yordam, aniq siyosat asoslari va innovatsiyalarni rag'batlantirishi kerak.

Baholash va qayta aloqa mexanizmlari

Texnologik integratsiya amaliyotlarini doimiy monitoring qilish va baholash strategiyalarni aniqlashtirish va muammolarni tezda hal qilishga yordam beradi.

Global tendentsiyalar va misollar

Finlyandiya: Finlyandiyada ta'lim o'qituvchilarning avtonomiyasi va innovatsiyalariga urg'u beradi. Raqamli platformalar va hamkorlikdagi o'quv vositalarining integratsiyasi talabalarning natijalarini yaxshiladi.

Singapur: Milliy strategiya o'qituvchilarning AKT malakasini oshirish va aqlli sinf xonalariga sarmoya kiritish orqali ta'limdagi raqamli transformatsiyani qo'llab-quvvatlaydi.

Amerika Qo'shma Shtatlari: Future Ready Schools dasturi kabi tashabbuslar ma'lumotlarga asoslangan va moslashuvchan texnologiyalarni birlashtirish orqali shaxsiylashtirilgan ta'limga qaratilgan.

Ushbu misollar barqaror siyosatni qo'llab-quvvatlash, investitsiyalar va professional rivojlanish muvaffaqiyatli texnologiya integratsiyasining kaliti ekanligini ko'rsatadi.

Xulosa

Tadqiqot davomida namoyon bo'ldiki, pedagogik ta'limga zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish o'qituvchilarni zamonaviy sinflar uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar bilan jihozlashda muhim ahamiyatga ega. Muhim qiyinchiliklar mavjud bo'lsa-da, ularni strategik rejalashtirish, institutsional qo'llab-quvvatlash va uzluksiz kasbiy rivojlanishga intilish orqali hal qilish mumkin. Texnologiyani o'zlashtirgan holda, o'qituvchilar nafaqat bilimga yordam beruvchi, balki o'quvchilarni umrbod ta'lim oluvchilarga ilhomlantiradigan innovatorlarga aylanadi.

Oxir oqibat, ta'limning kelajagi zamonaviy axborot texnologiyalari imkoniyatlaridan to'liq foydalanishga tayyor bo'lgan pedagoglar qo'lida.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch. T.: Ma'naviyat, 2008.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining PQ–2909-son qarori (2017-yil 26-sentabr)
3. Qodirov S., Ahmedova M. Raqamli pedagogika asoslari. T.: Fan, 2021.
4. Raxmonov A. Sh. (2016). Zamonaviy axborot texnologiyalarining ta'lim jarayonigata'siri. Tashkent: O'zbekiston Milliy Universiteti nashriyoti
5. Mukhamadiev T. T. (2019). Pedagogik ta'limda axborot-kommunikatsiyatexnologiyalarining o'rni. Toshkent: O'zbekiston ta'limi va fanini rivojlantirish instituti.
6. Karimova S. A. (2020). Zamonaviy axborot texnologiyalarining pedagogikamaliyotda qo'llanilishi. Toshkent: Ta'lim va Innovatsiya nashriyoti
7. Yuldasheva F. T. (2021). O'qituvchilar uchun axborot texnologiyalari metodikasini rivojlantirish. Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim Vazirligi.
8. Ismoilova M. A. (2018). Interaktiv metodlar va axborot texnologiyalarining